

V Bruselu dne 8.5.2013
COM(2013) 270 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

PODLE ČLÁNKU 25 SMLOUVY O FUNGOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE

O pokroku na cestě ke skutečnému občanství EU v letech 2011–2013

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

PODLE ČLÁNKU 25 SMLOUVY O FUNGOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE

O pokroku na cestě ke skutečnému občanství EU v letech 2011–2013

1. ÚVOD

V rámci Evropského roku občanů 2013 a v souladu s článkem 25 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále též „SFEU“) se tato zpráva zabývá vývojem problematiky občanství EU mezi **1. lednem 2011 a 31. březnem 2013**. V návaznosti na vstup Lisabonské smlouvy v platnost se tento dokument věnuje také evropské občanské iniciativě a zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti¹.

Na téma diskriminace z jiných důvodů (článek 19 SFEU) vydá Komise v listopadu 2013 zprávu o provádění směrnice o rasové rovnosti² a směrnice o rovnosti v zaměstnání³, která se bude uceleným způsobem zabývat diskriminací na základě rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku a sexuální orientace. Komise rovněž zveřejní zprávu o uplatňování směrnice o rovných příležitostech a rovném zacházení pro muže a ženy⁴.

Lisabonská smlouva dala plné právní účinky Listině základních práv Evropské unie, která v hlavě V zakotvuje práva občanů EU (články 39–46). Tři výroční zprávy o uplatňování Listiny základních práv, přijaté v březnu 2011⁵, dubnu 2012⁶ a květnu 2013⁷, tedy dokumentují i pokrok v oblasti občanských práv v Unii.

2. VÝVOJ V OBLASTI PRÁV SOUVISEJÍCÍCH S OBČANSTVÍM EU

2.1. Nejnovější vývoj v judikatuře týkající se občanství EU

Do řady klíčových rozsudků Soudní dvůr Evropské unie promítnul svůj konsistentní názor, že „občanství Unie je myšleno jako základní status státních příslušníků členských států“⁸.

V rozsudku ve věci *Zambrano*⁹ Soudní dvůr rozhodl, že článek 20 SFEU vylučuje vnitrostátní opatření, která by občanům Unie mohla znemožnit skutečné požívání práv coby občanů Unie. Při uplatnění tohoto kritéria Soud v tomto konkrétním případě dospěl k závěru, že nelegálnímu migrantovi, jehož nezletilé vyživované děti jsou státními příslušníky členského státu, musí být umožněno v této zemi pobývat a pracovat. Soudní dvůr objasnil,

¹ Články 18 a 24 Smlouvy o fungování Evropské unie byly Lisabonskou smlouvou začleněny do části II SFEU „Zákaz diskriminace a občanství Unie“.

² Směrnice 2000/43/ES, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ.

³ Směrnice 2000/78/ES, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání, povolání a odborném vzdělávání.

⁴ Směrnice 2006/54/ES o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání.

⁵ KOM(2011) 160: http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/annual_report_2010_cs.pdf.

⁶ COM(2012) 169: http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/charter-brochure-report_en.pdf.

⁷ COM(2013) 271: http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/charter_report_2012_en.pdf.

⁸ Viz například věc C-184/99 *Grzelczyk*.

⁹ Věc C-34/09, *Ruiz Zambrano*.

že odmítnutí přiznat tomuto rodiči takové právo by jeho děti připravilo o možnost skutečného požívání obsahu jejich práv coby občanů Unie, neboť by je přinutilo opustit území Evropské unie. Soudní dvůr dále upřesnil, že to platí i v případě, že děti nikdy nevykonaly své právo na volný pohyb uvnitř EU.

U jiného případu, *Dereci*¹⁰, Soud zdůraznil zvláštnost a výjimečnost situací, v nichž lze toto kritérium použít. Vztahuje se pouze na situace, za nichž by byl občan EU nucen opustit území Unie jako celek (nejen území členského státu, jehož je státním příslušníkem). Kromě toho se toto kritérium vztahuje na situace, za nichž právo pobytu nelze odepřít státnímu příslušníkovi třetí země, který je rodinným příslušníkem státního příslušníka členského státu, neboť by tím pro něj došlo k oslabení účinku občanství Unie. Avšak skutečnost, že chce občan Unie pobývat s rodinným příslušníkem, který je státním příslušníkem třetí země, nestačí sama o sobě k učinění závěru, že by byl tento občan nucen EU opustit, nebude-li jeho rodinnému příslušníkovi uděleno povolení k pobytu.

Soud dále uvedl, že by vnitrostátní orgány nebo soudy měly u každého případu posoudit, zda by odepřením pobytu bylo ohroženo právo na ochranu rodinného života ve světle článku 7 Listiny základních práv v situacích, na něž se vztahuje právo Unie, a článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech v jiných situacích.

Nejnověji Soudní dvůr ve věci *O, S*¹¹ potvrdil, že zásady uvedené v rozsudku ve věci *Zambrano* se uplatní pouze za výjimečných okolností, avšak upřesnil, že se jejich uplatnění neomezuje jen na situace, kdy existuje pokrevní příbuzenství – zdůraznil, že určujícím faktorem je vztah závislosti (právní, finanční či citové).

2.2. Nabývání a pozbývání občanství EU

Podle práva EU je občanem Unie každá osoba, která má státní příslušnost členského státu. Je na členských státech, aby rozhodly, kdo je jejich státním příslušníkem, a aby s náležitým ohledem na právo EU stanovily podmínky pro nabývání a pozbývání státní příslušnosti¹².

Během období, kterým se zabývá tato zpráva, Komise zodpověděla na toto téma přibližně 62 individuálních dotazů, 29 otázek Evropského parlamentu a šest petic.

Otázky poslanců Evropského parlamentu se týkaly situací, kdy se členské státy rozhodly udělit státní příslušnost skupinám osob řadícím se například v jiných zemích k etnickým menšinám nebo které u některé z domácích bank uložily určité množství finančních prostředků. Autoři vznesli pochybnosti ohledně toho, **zda mohou členské státy libovolně určovat podmínky pro nabytí státní příslušnosti**, zejména vzhledem k judikatuře Soudního dvora, podle níž členské státy musí při výkonu svých pravomocí v těchto otázkách „náležitě přihlížet k právu EU“.

Při výkladu tohoto ustanovení ve věci *Rottmann*¹³ Soud nepochybnil výlučnou pravomoc členských států určit, kdo se může stát jejich státním příslušníkem, a tudíž občanem Unie. Soud spíše vymezil jejich pravomoc zbavovat občany Unie práv, jež se váží ke statusu občanství Unie. Zejména potvrdil, že co se týče občanů Unie, výkon pravomoci členských států vymezovat podmínky pro nabývání a pozbývání státního občanství, *v rozsahu, ve kterém se dotýká práv přiznaných a chráněných právním řádem Unie*, jako je tomu u rozhodnutí o odejmutí státního občanství, je možné podrobit soudnímu přezkumu prováděnému

¹⁰ Věc C-256/11, *Dereci a další*.

¹¹ Spojené věci C-356/11 a 357/11, *O, S*.

¹² Viz například věc C-369/90 *Micheletti a další*.

¹³ Věc C-135/08.

s ohledem na právo EU. Otázky, které Komise obdržela, se týkaly rozhodnutí o *udělení* státního občanství členského státu, která neměla vliv na práva přiznaná a chráněná právním řádem Unie.

2.3. Právo občanů EU na svobodný pohyb a pobyt (směrnice 2004/38/ES)

2.3.1. Opatření k zajištění správného provedení a uplatňování směrnice 2004/38/ES¹⁴

Právo občanů EU svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států je jedním z pilířů integrace EU.

V popisovaném období Komise **důsledně uplatňovala politiku prosazování**, aby zajistila úplné a účinné provedení směrnice všemi členskými státy. Díky tomu převážná většina členských států změnila své právní předpisy nebo se zavázala, že tak učiní, aby zajistila soulad s pravidly o volném pohybu. Plnění těchto závazků Komise bedlivě sleduje a s dotčenými členskými státy spolupracuje na řešení přetrvávajících problémů.

V roce 2011 Komise podnikla opatření vůči dvanácti členskými státy¹⁵. V sedmi z těchto dvanácti případů zaslala od roku 2012 do začátku roku 2013 odůvodněná stanoviska¹⁶. V důsledku toho zatím již pět členských států změnilo své právní předpisy nebo se zavázalo, že tak učiní¹⁷. Řízení o porušení smlouvy se týkají hlavně **práva na vstup a pobyt pro rodinné příslušníky občanů Unie**, včetně manželů nebo partnerů stejného pohlaví¹⁸, podmínek vydávání víz a povolení k pobytu rodinným příslušníkům ze zemí mimo EU a hmotněprávních a procesních záruk proti vyhoštění občanů EU.

Občané EU se o svých právech mohou informovat na internetovém portálu Vaše Evropa¹⁹. Právu na volný pohyb se věnuje samostatná část. Komise zveřejňuje i aktualizované znění své příručky o volném pohybu a pobytu v Evropě pro občany EU²⁰.

2.3.2. Dotazy a vyřizování stížností

V popisovaném období bylo Komisi předloženo 1566 jednotlivých dotazů ohledně volného pohybu a pobytu, z nichž 581 bylo zaevidováno jako formální stížnosti. Komise odpověděla také na 147 otázek Evropského parlamentu a 137 petic.

V roce 2011 bylo informačním střediskům služby Europe Direct předáno 2 413 dotazů ohledně volného pohybu; v roce 2012 pak 3 787 (tj. 3,9 % z celkového ročního objemu dotazů informačních středisek Europe Direct).

Otázky na volný pohyb a pobyt patří mezi tři nejfrekventovanější oblasti, pokud jde o počet dotazů a případů evidovaných v systému řešení problémů na vnitřním trhu SOLVIT (922 dotazů; 481 případů, jimiž se systém SOLVIT ve vykazovaném období zabýval a které uzavřel, přičemž 88 % bylo vyřešeno).

¹⁴ Úř. věst. L 158, s. 77.

¹⁵ AT, BE, DE, CY, CZ, ES, IT, LT, MT, PL, SE, UK. (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-981_en.htm?locale=cs).

¹⁶ CZ, LT (http://europa.eu/rapid/press-release_ip-12-75_en.htm?locale=en), UK (http://europa.eu/rapid/press-release_ip-12-417_en.htm?locale=en) AT, DE a SE (http://europa.eu/rapid/press-release_ip-12-646_en.htm?locale=en) a BE (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-122_en.htm).

¹⁷ MT změnila své právní předpisy. ES, IT, PL a SE se zavázaly, že tak učiní do jara 2013.

¹⁸ Viz také zpráva o uplatňování Listiny základních práv, COM(2013) 271.

¹⁹ <http://ec.europa.eu/youreurope/index.htm>.

²⁰ http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/guide_free_movement_en.pdf.

2.3.3. Příklady řešených problémů

Vnitrostátní orgány mají právo vyhostit ze svého území občany EU pouze za dodržení určitých přísně vymezených hmotněprávních a procesních záruk stanovených právními předpisy EU. K zajištění právní jistoty občanů EU je zásadní, aby byly tyto záruky zcela a správně provedeny všemi členskými státy.

V roce 2010 vydaly francouzské orgány obyvatelům nepovolených táborů, většinou rumunským a bulharským **Romům**, rozhodnutí o vyhoštění a příkazy k opuštění území Francie. Komise vedla s francouzskými orgány dialog, v jehož důsledku byly záruky dané právem EU v plném rozsahu včleněny do francouzských právních předpisů. Nový právní předpis vstoupil v platnost v červnu 2011.

Dánsko v roce 2011 přijalo nové předpisy o vyhoštění, jež vstoupily v platnost v červenci 2011 a vztahovaly se i na občany EU, což vzbudilo vážné pochybnosti o jejich slučitelnosti s pravidly EU o volném pohybu. Poté, co se Komise do věci vložila a v návaznosti na jednání s dánskou vládou byl **cizinecký zákon** v červnu 2012 změněn.

Tyto příklady ukazují, že dialog s členskými státy může být účinným prostředkem k řešení sporných záležitostí ve prospěch občanů EU.

Dalším příkladem opatření, která Komise přijímá, aby zajistila občanům EU práva na zákaz diskriminace a odstranila překážky volnému pohybu, jsou případy týkající se registrace **cizích dvojích příjmení**. V návaznosti na kroky podniknuté Komisí v roce 2010 Švédsko v roce 2012 změnilo své právní předpisy takovým způsobem, aby umožňovaly registraci cizích dvojích příjmení pro švédské státní příslušníky. Komise dala rovněž k soudu Belgii, aby prosadila totéž právo pro děti narozené v Belgii, jejichž jeden rodič je belgickým občanem a druhý občanem jiného členského státu.

2.3.4. Budoucí priority

Po opatřeních k zajištění provedení se Komise **zaměří na praktické uplatňování pravidel EU pro volný pohyb**. Aktuálně probíhají dvě studie o uplatňování směrnice 2004/38/ES. První byla zahájena na konci roku 2012 a zkoumá, jak právo na volný pohyb a pobyt ovlivňují formality a postupy související s vydáváním dokladů k pobytu. Druhá studie byla zahájena zkraje roku 2013 a zhodnotí, jaký je stav a dopad mobility občanů EU na místní úrovni.

Výsledky poslouží při dalších opatřeních, jak bylo oznámeno ve zprávě o občanství EU za rok 2013, například při zjednodušování formalit pro občany EU a k podpoře účinného vyřizování případů týkajících se volného pohybu osob na místní úrovni.

Úplné prosazení pravidel EU o volném pohybu zůstává pro Komisi prioritou. Zpráva o jejich uplatňování bude připravena po dokončení snah o prosazení a až bude k dispozici i celkové posouzení dopadů politiky volného pohybu.

Komise členské státy průběžně vyzývá, aby se podělily o informace a osvědčené postupy, včetně v rámci boje proti zneužívání a podvodům v souvislosti s volným pohybem.

2.4. Volební práva

Občané EU, kteří žijí v jiném členském státě, než jehož jsou státními příslušníky, mají právo účastnit se (jako voliči a kandidáti) v tomto členském státě obecních voleb a voleb do Evropského parlamentu za stejných podmínek jako jeho státní příslušníci.

Během období, jímž se tato zpráva zabývá, Komise odpověděla na přibližně 100 jednotlivých dotazů, 50 otázek Evropského parlamentu a 9 peticí souvisejících s volebními právy občanů EU.

V pěti případech vedla Komise dialog s členskými státy o provedení směrnice 94/80/ES (právo občanů EU účastnit se obecních voleb) a v deseti případech o provedení směrnice 93/109/ES (právo občanů EU účastnit se voleb do Evropského parlamentu). V návaznosti na to členské státy své právní předpisy změnilly nebo oznámily změny k dosažení souladu s právními předpisy EU²¹. Komise dokončuje posouzení a bude pozorně sledovat, jak členské státy své závazky plní a zda již vnitrostátní právní předpisy zcela vyhovují.

Kromě toho Komise kontaktovala jedenáct členských států, které občanům EU s jinou státní příslušností neumožnily založit nebo vstoupit do politické strany, což je v rozporu s článkem 22 SFEU. Ve dvou případech byla situace objasněna, v jednom případě byly přijaty vnitrostátní právní předpisy v souladu s právem EU a v dalším případě byly oznámeny změny. Vůči zbývajícím sedmi členským státům přijala Komise opatření²².

Ve **zprávě o obecních volbách²³ vydané 9. března 2012** Komise posuzovala, jak se volební práva občanů EU provádí na místní úrovni, a členským státům doporučila přijmout cílená opatření na podporu zapojení občanů a zvýšení volební účasti.

Dne 12. března 2013 předložila Komise **sdělení „Příprava na evropské volby v roce 2014: další podpora jejich demokratického a efektivního průběhu a doporučení „o zdokonalení demokratického a efektivního průběhu voleb do Evropského parlamentu“**, které se zabývají prohloubením evropské dimenze voleb do Evropského parlamentu. Zlepšením efektivity a snížením administrativní zátěže se díky krokům obsaženým v doporučení zlepší také fungování mechanismu stanoveného směrnicí 93/109/ES, který má zabránit dvojímu hlasování.

Dne 20. prosince 2012 přijala Rada **směrnicí 2013/1/EU²⁴, která občanům EU usnadňuje možnost kandidovat ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014**, neboť budou muset předložit pouze doklad totožnosti a prohlášení, že splňují podmínky způsobilosti.

A konečně, jak je uvedeno ve zprávě o občanství EU za rok 2010, Komise zahájila diskusi s členskými státy, které svým státním příslušníkům upírají právo účastnit se vnitrostátních voleb, pokud tito občané vykonají své právo svobodného pohybu a pobytu a opustí svou zemi původu (odnětí hlasovacího práva). V návaznosti na strukturovanou diskusi, která se uskutečnila při společném slyšení s Evropským parlamentem o občanství EU dne 19. února 2013, Komise ve své zprávě o občanství EU za rok 2013 zveřejňuje konkrétní opatření.

2.5. Konzulární ochrana

Občané EU, kteří cestují nebo žijí v zemi, jež není členským státem EU a ve které jejich členský stát nemá zastoupení, mají právo požívat ochrany diplomatických a konzulárních orgánů jakéhokoli členského státu za stejných podmínek jako jeho státní příslušníci.

V návaznosti na zprávu o občanství EU za rok 2010 předložila Komise dne 23. března 2011 sdělení *Konzulární ochrana občanů EU ve třetích zemích: aktuální stav a další vývoj*²⁵ a spustila internetovou stránku k tomuto tématu²⁶.

²¹ CY, PL a RO přijaly nové právní předpisy; CZ, SI a SK oznámily, že změny svých právních předpisů provedou včas pro volby do Evropského parlamentu v roce 2014. EE a LV poskytly dostatečné vysvětlení, zatímco BG, HU, LT a MT nedávno přijaly právní předpisy, které se nyní posuzují.

²² CZ, ES, EL, LT, LV, PL a SK.

²³ Zpráva o uplatňování směrnice 94/80/ES o právu volit a právu být volen v obecních volbách pro občany Unie s bydlištěm v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, COM(2012) 99.

²⁴ Směrnice Rady 2013/1/EU ze dne 20. prosince 2012, kterou se mění směrnice 93/109/ES, pokud jde o některá pravidla pro výkon práva být volen ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v některém členském státě a nejsou jeho státními příslušníky (Úř. věst. L 26, s. 28).

²⁵ <http://ec.europa.eu/consularprotection>.

Dne 14. prosince 2011 přijala Komise návrh **směrnice o konzulární ochraně občanů Unie v zahraničí**, jež má stanovit jasná a právně závazná pravidla pro spolupráci a koordinaci mezi konzulárními orgány členských států k zajištění toho, aby měli občané EU z nezastoupených států nediskriminační přístup k ochraně od diplomatických nebo konzulárních zastoupení jiných členských států ve třetí zemi.

2.6. Petiční právo k Evropskému parlamentu

Občané EU mají právo předkládat Evropskému parlamentu petice v záležitostech souvisejících s Unií, které se jich přímo dotýkají. V roce 2012 obdržel Petiční výbor Evropského parlamentu 1964 podání, oproti 2091 v roce 2011 a 1746 v roce 2010.

Od ledna do září 2012 bylo z celkového 1400 evidovaných petic prohlášeno za přípustné 1010 (72 %), ve srovnání s 998 peticemi v roce 2011 (71 %) a 989 peticemi v roce 2010 (60 %). Přípustné petice byly buď postoupeny příslušnému orgánu či subjektu nebo uzavřeny formou bezprostřední odpovědi předkladatelům.

Stejně jako v předchozích letech se i v roce 2012 petice nejčastěji týkaly základních práv a spravedlnosti, životního prostředí a vnitřního trhu.

2.7. Právo na podání stížnosti evropskému veřejnému ochránci práv

Občané EU mají právo podat stížnost evropskému veřejnému ochránci práv na nesprávný úřední postup ze strany orgánů, institucí, úřadů a agentur EU, s výjimkou Soudního dvora při výkonu jeho soudní funkce.

Během vykazovaného období evidoval evropský veřejný ochránce práv na 2500 stížností. Počet stížností nespádajících do jeho kompetence klesl z 1983 stížností v roce 2010 a 1846 v roce 2011 na 1720 stížností v roce 2012. Tento pokles lze přičíst hlavně tomu, že ochránce práv zřídil interaktivního průvodce, který stížnosti směřuje k příslušnému orgánu. V roce 2012 jej k získání informací využilo 19 281 občanů.

Počet otevřených šetření na základě stížnosti se zvýšil z 323 šetření v roce 2010 na 450 šetření v roce 2012. Toto zvýšení je dáno tím, že se veřejnému ochránci práv daří oslovit potenciální stěžovatele.

Šetření se nejčastěji zaměřují na nedostatečnou transparentnost veřejné správy EU. V roce 2012 mělo s transparentností souvislost 21,5 % případů, oproti 33 % v roce 2010 a 25 % v roce 2011. Ve 20 % všech šetření uzavřených v roce 2012 (80 případů) se veřejnému ochránci práv podařilo zajistit pozitivní výsledek.

2.8. Evropská občanská iniciativa

Získá-li občanská iniciativa podporu milionu občanů, lze jejím prostřednictvím vyzvat Komisi, aby navrhla právní předpisy v oblastech, které spadají do její působnosti.

Pravidla a postupy pro tyto iniciativy stanoví **nařízení (EU) č. 211/2011**, které je použitelné od 1. dubna 2012.

Od dubna 2012 do února 2013 přijala Komise 27 žádostí o registraci návrhů iniciativ. Šíře témat sahá od bezpodmínečného základního příjmu a vysoce kvalitního vzdělávání pro všechny až po pluralitu médií a hlasovací práva. První iniciativa podle organizátorů získala požadovaný počet prohlášení na svou podporu²⁷, avšak dosud nebyla formálně předána Komisi.

²⁶ KOM(2011) 149.

²⁷ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-107_cs.htm.

V roce 2011 Komise ustavila skupinu odborníků z členských států, aby si vyměňovali názory, zkušenosti a osvědčené postupy o krocích, které mají členské státy v řízení o občanské iniciativě provádět.

2.9. Statistické údaje o občanech EU, kteří vykonali své právo na volný pohyb a pobyt

Přibližně 13,6 milionu občanů EU k 1. lednu 2012 pobývalo (po dobu nejméně 12 měsíců) v členském státě, jehož nebyli státními příslušníky. Svého práva na volný pohyb a pobyt však využívá mnohem více občanů EU. V roce 2011 se v EU uskutečnilo více než 180 milionů cest ze soukromých důvodů a téměř 30 milionů z důvodů pracovních.

3. VÝVOJ OHLEDNĚ ZÁSADY NEDISKRIMINACE NA ZÁKLADĚ STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOSTI

Článek 18 SFEU a čl. 21 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie zakazují diskriminaci na základě státní příslušnosti v oblasti působnosti Smluv, aniž jsou dotčena zvláštní ustanovení v nich obsažená.

Vzhledem k tomu, že tato zásada platí pro jakékoli záležitosti, které spadají do věcné působnosti práva EU, je dodržování této zásady nedílnou součástí úlohy Komise při zajišťování správného uplatňování právních předpisů EU v různých oblastech, jak dokládají ilustrativní příklady za popisované období.

V sérii opatření proti šesti členským státům (Belgie, Francie, Lucembursko, Německo, Rakousko a Řecko) Komise napadla vnitrostátní ustanovení, která **přístup k povolání notáře** vyhradovala státním příslušníkům dotčeného členského státu. Ve svých rozsudcích ze dne 24. května 2011 Soudní dvůr souhlasil, že jsou tyto předpisy diskriminační na základě státní příslušnosti, a proto v rozporu se Smlouvou²⁸.

V roce 2011, jako další příklad donucovacího opatření, Komise dala k soudu Rakousko kvůli jeho předpisu, podle něhož se **snížené jízdné ve veřejné dopravě** přiznávalo pouze studentům, jejichž rodiče pobírali rakouské rodinné přídatky. Ve svém rozsudku ze dne 4. října 2012 Soud podpořil postoj Komise, a to na základě zásady, že studenti ze zemí EU, kteří studují v jiných zemích Unie, mají stejné právo na určité výhody, jako místní studenti²⁹.

V roce 2012 Komise podnikla kroky k vyřešení problémů, s nimiž se setkali občané EU pobývající na Maltě při získávání přístupu ke **sníženým sazbám za vodu a elektrickou energii** za stejných podmínek, jako maltští občané.

Komise rovněž přistoupila k cíleným opatřením v oblastech, kde byly zjištěny specifické problémy v souvislosti s diskriminací na základě státní příslušnosti.

Řada stížností a žádostí o právní objasnění od zúčastněných stran poukazovala na existenci sporných omezení přístupu podle státní příslušnosti ke sportovním aktivitám nebo sportovním soutěžím v některých členských státech. Komise se touto problematikou zabývala a v této souvislosti přijala v lednu 2011 [sdělení](#)³⁰ o rozvoji evropského rozměru v oblasti sportu, které obsahuje pokyny pro členské státy, jak postupovat, aby **u přístupu ke sportovním aktivitám nebo soutěžím** k diskriminaci na základě státní příslušnosti nedocházelo.

²⁸ Věci C-53/08, C-47/08, C-50/08, C-54/08, C-61/08 a C-51/08.

²⁹ Věc C-75/11.

³⁰ SEK(2011) 66/2.

V prosinci 2011 Komise poskytla členským státům pokyny, jak zajistit, aby k diskriminaci na základě státní příslušnosti nedocházelo u **přeshraniční úpravy dědické daně**³¹. V návaznosti na to se uskutečnila plošná kontrola, která se zaměřila na vnitrostátní úpravy dědické daně, které byly v rozporu se Smlouvami o EU.

V zájmu důkladného posouzení vnitrostátních daňových předpisů zahájila Komise koncem roku 2012 studii zkoumající, zda tyto předpisy nespravedlivě neznevýhodňují pracovníky a osoby, které se odstěhovaly do jiného členského státu. Tato iniciativa navazuje na dřívější opatření z roku 2010, při němž se posuzovala daňová legislativa členských států, aby se zajistilo, že nejsou diskriminováni přeshraniční pracovníci. Komise na tomto základě podniká příslušné kroky a stejného přístupu se bude držet i u výše zmíněné studie zahájené v roce 2012.

V květnu 2012 vydala Komise členským státům doporučení³², jakým způsobem nastavit **systemy dálničních známek pro osobní automobily a motocykly**, aby nedocházelo k diskriminaci.

V rámci své snahy o podporu růstu prostřednictvím lepšího provádění směrnice o službách (směrnice 2006/123/ES) Komise v červnu 2012 oznámila³³ opatření k zajištění řádného uplatňování zásady nediskriminace **příjemce služeb** na základě státní příslušnosti a rovněž vydala zvláštní pokyny pro členské státy ohledně uplatňování této zásady³⁴.

S vědomím toho, že **přístup k platebním účtům a dalším bankovním službám** je dnes zásadní podmínkou k tomu, aby se občané mohli zapojit do hospodářského a společenského života, a jak již bylo avizováno v říjnu 2012 v [Aktu o jednotném trhu II](#)³⁵, přijímá Komise zároveň s touto zprávou také iniciativu zaměřenou mimo jiné na odstranění diskriminace na základě státní příslušnosti v souvislosti s těmito účty a bankovními službami³⁶.

Na konci roku 2012 Komise zahájila studii³⁷, která vyhodnotí, jak se ve vnitrostátních právních předpisech uplatňuje zásada nediskriminace na základě státní příslušnosti, pokud jde o **přístup k vysokoškolskému vzdělávání, včetně finanční podpory**.

Dne 26. dubna 2013 pak Komise předložila návrh **směrnice** o usnadnění účinného výkonu práva volného pohybu pracovníků v EU³⁸, jehož cílem je mimo jiné zabránit diskriminaci **mobilních pracovníků v EU** na základě státní příslušnosti.

4. ZÁVĚR

Tato zpráva shrnuje hlavní vývoj a opatření na úrovni EU v oblasti občanství EU od roku 2011. Doplnuje a doprovází zprávu o občanství EU za rok 2013.

³¹ KOM(2011) 864.

³² COM(2012) 199.

³³ COM(2012) 261.

³⁴ SWD(2012) 146.

³⁵ COM(2012) 573.

³⁶ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky, COM(2013) 266.

³⁷ „Hodnocení pravidel EU pro volný pohyb občanů EU a jejich rodinných příslušníků a jejich uplatňování v praxi“.

³⁸ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o opatřeních usnadňujících výkon práv, která jsou pracovníkům udělena v souvislosti s volným pohybem pracovníků, COM(2013) 236.